

II. EGYENLŐ ESÉLYEK TITKÁRSÁGA

Az Egyenlő Esélyek Titkársága 1996 tavaszán alakult meg a Munkügyi Minisztérium főosztályaként. A titkárság feladata a nemek közötti megkülönböztetést tiltó alkotmányos jog gyakorlati érvényesítésének elősegítése, valamint a nők érdekeinek megjelenítése és képviselete a kormányzati politikában. Ugyanakkor a Titkárság legalább ennyire fontos missziójának tekinti, hogy szolgáltató intézményként segítse a nemek közötti esélyegyenlőséggel foglalkozó szervezetek munkáját, és gyakorlati támogatást nyújtson a jogszellemet szenvedett állampolgároknak.

A titkárság munkájához tartozik az EU-csatlakozást előkészítő jogharmonizációs munkálatokban való részvétel. Külső jogász szakértőkből álló jogharmonizációs munkacsoportunk feltérképezte a közösségi joganyagot: melyek azok a közösségi jogszabályok, amelyeket a hazai szabályozásban, illetve a csatlakozás folyamatában figyelembe kell venni. Jogi szakértőink szoros kapcsolatot alakítottak ki a csatlakozás előkészítéséért és a jogharmonizációs munkáért felelős szervezetekkel, mindenképp az Integrációs Stratégiai Munkacsoport szociális ügyekkel foglalkozó témacsoportjával. Ennek az együttműködésnek köszönhetően jelenhetett meg 1997 novemberében a kutatás tapasztalatait összegző *Egyenlő esélyek és jogharmonizáció* című kötet. Nemzetközi konferenciánk azt vizsgálta, mely területeken szükséges a hazai jogrendszer módosítása, milyen tapasztalatokat szereztek ezen a területen a közelmúltban csatlakozott országok, és milyen hosszú távú következményekkel járnak a várható változások a nők jogi, szociális helyzete szempontjából.

A prostitúció és leánykereskedelem kérdéseivel foglalkozó munkacsoportunk részt vesz a prostitúció visszaszorítását célzó kormányzati intézkedések előzetes szakmai vitáiban, a szakértők és az érintett civil szervezetek részvételével állásfoglalást dolgozott ki. A szakértők vitáinak lényege abban a kérdésben foglalható össze, hogy akar-e és tud-e az állam szabályozni egy jelenséget, amely illegális, vagy a jelenség mögött meghúzódó bűncselekményeket akarja szankcionálni. Véleményünk szerint a prostitúció szabályozása (vagyis legalizálása) a prostituáltak regisztrálása, adóztatása stb. révén nemcsak erkölcsi, emberi jogi problémákat vet fel, de a gyakorlatban sem a prostitúció visszaszorítását eredményezné. Kétséges, vajon megteheti-e egy állam, hogy akár csak közvetve is, elfogadott foglalkozási ágként határoz meg egy olyan

tevékenységet, amelyet egyébként elítélendőnek tart. Véleményünk szerint az is probléma, hogy a prostitúció legalizálása inkább súlyosbítaná a helyzetet, mintsem javítaná azon.

A női munkavállalók problémáit vizsgáló munkacsoportunk előbb a részmunkaidős foglalkoztatást akadályozó nehézségeket vizsgálta, majd kezdeményezte egy női karrier-tanácsadó iroda létrehozását, és megkezdte a nők elhelyezkedését segítő szolgáltatás koncepciójának kidolgozását. Munkaerő-piaci tréningeket szervezünk a legrászorultabb rétegeknek (pályakezdő, gyermekgondozás után visszatérő, középkorú nők), és a „klasszikus” munkaközvetítő tevékenység keretén belül karrier-, jogi-, és pályázati tanácsadást is vállalunk. A fogyatékos gyermeket nevelő szülők nehézségeivel foglalkozó munkacsoport összefoglaló háttér-anyagot állított össze a fogyatékosok ellátását biztosító szabályozás problémáiról, elmentmondásairól, és javaslatot vitatott meg az alternatív megoldások lehetőségeiről.

A nők jogaival foglalkozó szakemberek és civil szervezetek számára egyaránt fontos fórumot és a titkársággal való együttműködés egyik kezdeti lépését jelentette az 1996 novemberében megrendezett nemzetközi tudományos konferencia a nők jogainak gyakorlati érvényesüléséről. Az Európa Tanáccsal közösen rendezett eseményen a résztvevők (többségükben a női civil szervezetek képviselői) a szakértők előadásait követően három szekcióban vitatták meg a munkavállaló nőkkel, a nőket érő erőszakkal és a nők közéleti szerepvállalásával kapcsolatos kérdéseket. Az előadások a nők jogaira vonatkozó nemzetközi jogi dokumentumok és a hazai szabályozás ismertetése mellett a jogok gyakorlati érvényesülését is vizsgálták: gyakorló ügyvédek és bírák ismertették tapasztalataikat. A szekcióüléseken kialakult viták eredményeként konkrét javaslatok születtek elsősorban a nőket érő erőszak szigorúbb kezelését, az ezzel kapcsolatos eljárások humánusabbá tételét illetően, a nők családi és munkahelyi szerepvállalását megkönnyítő munkaformák támogatására, illetve a nők közéleti részvételének segítésére.

A nők helyzetéről igen kevés tényszerű ismeret, adat, tudományos igényű elemzés született eddig. A különböző szakértői anyagok, publikációk elszórta jelennek meg, a források a szakmai és a szélesebb érdeklődő közönség számára egyaránt nehezen elérhetőek. Fontosnak tartjuk ezért, hogy a szakértői-kutatói

munkák széles körben ismertté válhassanak. 1997 szeptemberében egy sorozat első köteteként „Szerepváltozások – jelentés a nők helyzetéről 1997.” címmel kiadványt jelentettünk meg, amelyben az egyes szakterületek vezető kutatói elemzik a nők társadalmi, gazdasági helyzetének legfontosabb jellemzőit, ismertetik a legfrissebb kutatási eredményeket. A kötet a hazai szakirodalomban újdonság: a tematika összeállításakor mindenekelőtt azt tartottuk szem előtt, hogy a következő években meghagyjuk a „nyomkövetés” lehetőségét. A Társadalmi riport révén ismertté lett, elemző bemutatásokat tartalmazó kötetekhez hasonlóan az a szándékunk, hogy a tematizálás követhető, az adatok pedig felfrissíthetőek legyenek.

A titkárság megalakulásától kezdve szoros kapcsolatban van a női civil szervezetekkel: a nők problémáival foglalkozó alapítványokkal, egyesületekkel, szakmai szervezetekkel, az érdekvédelmi szervezetek női tagozataival, valamint a politikai pártok női szervezeteivel. Tapasztalataink szerint munkájukban a legnagyobb nehézséget az információhiány és a közös gondolkodás és együttműködés fórumainak hiánya okozza. Ebből kiindulva hoztuk létre a Civil Fórumot, és indítottuk el az Egyenlő Esélyek Fóruma vitasorozatát. A kölcsönös tájékoztatást szolgálja titkárságunk címadatbázisa, amely a szervezetek rendelkezésére áll. A hálózatépítésre kiváló lehetőséget jelentő fórumok egyben arra is alkalmasak, hogy megismerjük a civil szervezetek kezdeményezéseit, segítsünk az érdekükben való lobbizásban, publicitást biztosítsunk munkájuknak és konkrét segítséget adjunk például a különböző pályázati lehetőségek ismertetésével, majd a pályázatok elkészítésében is.

A civil szervezetek újszerű kezdeményezéseinek segítésére, illetve már működő helyi szolgáltatásaik támogatására pályázatokat írunk ki. A bírálóbizottság döntése alapján az elmúlt időszakban több helyi jogsegélyszolgálat működését támogattuk a szakemberek tiszteletdíjának biztosításával, és helyi oktatási kezdeményezések indulását segítettük a tananyag-ki dolgozás szakaszában. A pályázatok nyerteseinek tevékenységét folyamatosan nyomon követjük: a jogsegélyszolgálatok tapasztalatait összegezve következtetni tudunk, mely területeken volna szükség kormányzati lépésekre, az innovatív helyi kezdeményezések pedig szélesebb körben alkalmazható tapasztalatok gyűjtésére alkalmasak.

A titkárság létrejöttét és a nyilvánosságban való megjelenését követően rövid idő alatt világossá vált, hogy a már működő női jogsegélyszolgálatok mellett szükség van egy elsősorban munkajogi, családjogi problémákban eligazodni segítő szolgáltatásra, ezért 1997 tavaszán létrehoztuk telefonos jogsegélyszolgálatunkat.

A titkárság megalakulásától fontos feladatunknak tekintettük olyan konkrét ügyek felvállalását, és a sérelmet szenvedők számára jogi szakértői segítség nyújtását, amelyekben megsértették a nemek közötti megkülönböztetés tilalmát érintő alkotmányos alapelveket. Ezen elvi megfontolásból döntöttünk úgy 1997 szeptemberében, hogy megindítjuk a később „antidiszkriminációs próbapert” néven ismertté vált pert a diszkriminatív álláshirdetések ügyében.

A kormányváltást és a minisztériumok átszervezését követően a titkárság a megszűnt Munkügyi Minisztériumból változatlan feladatokkal átkerült a Szociális és Családügyi Minisztérium Lakossági és Civil Kapcsolatok főosztályának szervezetébe.